

Asia: VN/2774/2026

Hallituksen esitysluonnos laiksi terveydenhuoltolain 51 §:n muuttamisesta (digitaalinen hoidon tarpeen arvio)

Pidättekö kannatettavana, että esityksessä ehdotetulla tavalla potilas voisi tehdä hoidon tarpeen arvion digitaalisesti ja siinä voitaisiin hyödyntää automaatiota?

Näkeminen ja silmäterveys Näe ry kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa. Pidämme erittäin kannatettavana, että potilas voi tehdä hoidon tarpeen arvion digitaalisesti ja että prosessissa hyödynnetään automaatiota. Digitaalinen hoidon tarpeen arvio mahdollistaa palvelujen saavutettavuuden merkittävän parantamisen, nopeuttaa hoitoon pääsyä ja kohdentaa terveydenhuollon rajalliset resurssit tarkoituksenmukaisesti. Erityisesti silmäterveydenhuollossa suuri osa oirearviosta ja hoitoon ohjauksesta soveltuu hyvin rakenteiseen, digitaaliseen arviointiin, jossa potilaan antama tieto voidaan käsitellä systemaattisesti ja yhdenmukaisesti.

Pidättekö kannatettavana, että esityksessä ehdotetulla tavalla digitaalisen hoidon tarpeen arvion tekemisessä voitaisiin hyödyntää tekoälyä?

Näe ry pitää tekoälyn hyödyntämistä keskeisenä ja välttämättömänä osana digitaalista hoidon tarpeen arviointia. Tekoäly kykenee käsittelemään laajoja tietomääriä johdonmukaisesti ja ilman inhimilliseen arviointiin liittyvää vaihtelua. Siksi se voi tuottaa monissa tilanteissa yhtä hyvän tai jopa varmemman ja tasalaatuisemman arvion kuin yksittäinen, pitkälle erikoistunut laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö tai erikoislääkäri. Tekoälypohjainen hoidon tarpeen ja kiireellisyyden arviointi tukee oikea-aikaista hoitoon ohjautumista, vähentää virheellisiä ohjauksia ja vapauttaa erikoislääkärit keskittymään vaativimpiin tapauksiin. On kuitenkin keskeistä, että tekoälyä käytetään osana kokonaisuutta, jossa lopullinen vastuu ja kliininen harkinta säilyvät terveydenhuollon ammattihenkilöllä. Tekoäly toimii parhaimmillaan päätöksenteon tukena ja laadun varmistajana.

Katsotteko, että potilaan oikeudet on esityksessä huomioitu oikealla tavalla?

Kyllä, esityksen linjaus on pääosin oikeansuuntainen, mutta potilaan oikeuksien näkökulmasta on tärkeää varmistaa läpinäkyvyys, ymmärrettävyys ja vaihtoehtoisuus. Potilaalla tulee olla selkeä tieto siitä, milloin arvio perustuu automaatioon tai tekoälyyn, ja mahdollisuus tarvittaessa siirtyä ihmisen tekemään arvioon. Digitaalisen asiointin rinnalla tulee säilyttää tosiasiallinen mahdollisuus asioida muilla tavoin. Näin varmistetaan yhdenvertaisuus ja luottamus palvelujärjestelmään.

Katsotteko, että virkavastuun kohdentuminen on esityksessä huomioitu oikealla tavalla?

Ei. Virkavastuun kohdentaminen edellyttää jatkotarkennusta tilanteissa, joissa hoidon tarpeen arvio perustuu osin tai kokonaan automaation ja tekoälyn tuottamaan tietoon. Keskeistä on, että vastuu säilyy selkeästi terveydenhuollon toimintayksiköllä ja tehtävään nimetyillä ammattihenkilöllä. Samalla tulisi tunnistaa, että päätöksenteon tukijärjestelmien rooli kasvaa, ja tämän tulee näkyä myös sääntelyssä sekä ohjeistuksessa. Vastuunjaon tulee olla käytännössä toimiva eikä estää tarkoituksenmukaista teknologian hyödyntämistä.

Katsotteko, että jatkossa hoidon tarpeen arvion tekemiseen käytettävä järjestelmä tulisi toteuttaa kansallisesti (esityksessä todettu malli A tai B)?

Näe pitää perusteltuna kansallisen tason ratkaisua, joka varmistaa yhdenmukaiset käytännöt, korkean laadun ja kustannustehokkuuden. Kansallisen ratkaisun tulee kuitenkin olla modulaarinen ja mahdollistaa kilpailu sekä innovaatio eri toimijoiden välillä. Erityisen tärkeää on varmistaa, että järjestelmä tukee avoimia rajapintoja ja mahdollistaa uusien teknologioiden, kuten tekoälyratkaisujen, nopean käyttöönoton.

Huomioiko esitys mielestänne riittävästi teknologiaa kehittävien yritysten näkökulman?

Ei. Esityksessä on tunnistettu teknologian merkitys, mutta yritysten näkökulmaa tulisi vahvistaa erityisesti innovaatioiden käyttöönoton sujuvuuden ja markkinoille pääsyn näkökulmasta. Sääntelyn tulee olla ennakoitavaa ja mahdollistaa uusien ratkaisujen pilotointi ja skaalaaminen. Kumppanuusmallien kehittäminen julkisen ja yksityisen sektorin välillä on keskeistä.

Muut kommenttinne esityksestä:

Näkeminen ja silmäterveys Näe ry korostaa, että digitaalinen hoidon tarpeen arvio yhdistettynä tarkoituksenmukaisesti koulutettuun terveydenhuollon ammattihenkilöön on keskeinen ratkaisu terveydenhuollon palvelujärjestelmän kestävyuden turvaamisessa. Tämä toimintamalli mahdollistaa merkittävän jononpurun ja parantaa palvelujen saatavuutta tilanteessa, jossa väestön ikääntyminen lisää palvelutarvetta nopeasti.

Erityisesti silmäterveydenhuollossa digitaalisten ratkaisujen vaikuttavuus on merkittävä, koska suuri osa potilaista voidaan ohjata oikeaan hoitopolkuun ilman tarvetta erikoislääkärikäynnille. Tekoälyn, rakenteisen tiedonkeruun ja ammattihenkilön osaamisen yhdistelmä tuottaa laadukkaan, skaalautuvan ja kustannustehokkaan palvelun, joka turvaa hoidon saatavuuden tulevaisuudessa.

Panu Tast
Näkeminen ja silmäterveys Näe ry